

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Klimaat en Groene Groei
Mevrouw drs. S.Th.M. Hermans
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 29 april 2025

betreft Nader schriftelijk overleg over voortgang van de verduurzaming van de industrie

ons kenmerk 176855.01U

Geachte mevrouw Hermans,

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brieven van 14 maart 2025¹ en 2 april 2025² over de voortgang van de verduurzaming van de industrie. De leden van de fracties van **BBB**, **SP** en **50PLUS** hebben naar aanleiding hiervan enkele vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de **BBB**-fractie maken zich zorgen over uw ambities op het gebied van klimaat in relatie tot de stagnerende groei van de industrie. In dat kader hebben deze leden de volgende vervolgvragen:

1. In uw antwoord op de gestelde vragen geeft u aan dat in tegenstelling tot voorgaande jaren de uitstootreductie nu gepaard gaat met een krimp van de industrie.³ In hoeverre is er sprake van een "omslagpunt"? De leden van de BBB-fractie ontvangen graag een toelichting op dit punt.
2. De elektriciteitskosten zijn in Nederland significant hoger dan in omringende landen omdat we de netkosten niet (meer) subsidiëren. Vorig jaar is dit eenmalig alsnog gebeurd. Deze leden vragen of u overweegt alsnog maatregelen te nemen om te komen tot een gelijk speelveld en zo ja, welke. Ook hierop ontvangen deze leden graag een toelichting.
3. U geeft aan (nog) niet te toetsen op haalbaarheid, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van nieuwe maatregelen. Bent u bereid hier bij nieuw beleid voortaan op te toetsen? Zo nee, waarom niet?
4. U geeft aan dat er sprake is van een "groene weglek" van bedrijven. Wat kunt u doen om dit te voorkomen?
5. Als de clusteraanpak bij onder andere Chemelot succesvol blijkt kan deze uitgebreid worden naar andere clusters? Aan welke clusters denkt u daarbij in eerste instantie? Denkt u daarbij ook aan regionale bedrijvenclusters in bijvoorbeeld Limburg of Groningen? Bij het ministerie van VRO kent men de zogenaamde Regiodeals en de leden van de BBB-fractie vragen of een dergelijke aanpak ook mogelijk is bij het ministerie van KGG. Is er al een afspraak gepland met de minister van LNVN over de clusteraanpak en zo nee, wanneer mogen deze leden die verwachten?

¹ Kamerstukken I 2024-2025, 29 826 / 32 813, E.

² Kamerstukken I 2024-2025, 29 826 / 32 813, F.

³ Kamerstukken I 2024-2025, 29 826 / 32 813, E.

datum 29 april 2025

ons kenmerk 176855.01U

blad 2

6. Overweegt u om statiegeld in te voeren op alle plastic flessen, nu het heffen van statiegeld op blikjes en plastic flessen succesvol blijkt te zijn? Zo nee, waarom niet?
7. De leden van de fractie van de BBB constateren dat blijvend grasland een goede natuurlijke koolstofopslag is en zij vragen of u overweegt dit te stimuleren in overleg met uw collega's van LVVN of I&W. Deze leden ontvangen graag een toelichting op uw antwoord.
8. Er is momenteel veel publiciteit rond de CO₂-heffing die alleen in Nederland is ingevoerd. De leden van de fractie van de BBB stellen dat hierdoor bedrijfsverplaatsingen naar het buitenland dreigen of dat ETS-rechten vrijvallen voor buitenlandse bedrijven die niet te maken hebben met een dergelijke heffing als bedrijven stoppen waardoor het milieu er niet op vooruitgaat. Overweegt u deze kop op Europese regels op te heffen? Zo nee waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

Nederland heeft een industrie om trots op te zijn. Dat geldt zeker ook voor het energie-intensieve deel van de industrie. De Nederlandse industrie staat internationaal hoog aangeschreven in termen van efficiëntie en hoogwaardigheid van producten. Ook op het vlak van verduurzaming ligt de lat hoog. Al sinds het Klimaatakkoord (2019)⁴ en het Energieakkoord (2013)⁵ heeft de industrie inzet getoond om de koplopersrol, die Nederland in de verduurzaming ambieert, waar te maken. Deze initiatieven én investeringen laten zien dat de industrie werk maakt van de omschakeling naar een duurzame productie in Nederland, wat wordt bevestigd door recente CBS-cijfers⁶ die aantonen dat de industrie in 2023 een CO₂-eq emissiereductie van 46% ten opzichte van 1990 behaalde.

1. De leden van de **SP**-fractie vragen u of de emissiereductie van 46% inclusief de CO₂-opslag in de zeebodem is en zo ja, welk percentage de daadwerkelijke vermindering van de CO₂-uitstoot betreft.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)⁷ meldt dat het reductiedoel voor de industrie (67% CO₂-emissiereductie in 2030 ten opzichte van 1990) vrijwel zeker niet gehaald wordt, maar naar verwachting uitkomt op 56% CO₂-emissiereductie in 2030.

2. De leden van de SP-fractie vragen welke inspanningen, financieel en materieel, door de industrie worden geleverd om de 56% reductie te realiseren.

Bekende belemmerende factoren in de randvoorwaardelijke sfeer, zoals hoge energiekosten, netcongestie, vertraagde aanleg van infrastructuur, beperkte marktvraag en onzekerheid over vergunningen als gevolg van de stikstofproblematiek, leiden tot het uitstellen of zelfs uitblijven van investeringen.

3. Kunt u aangeven waarom de factoren in de randvoorwaardelijke sfeer leiden tot het uitstellen en zelfs uitblijven van investeringen?
4. Deelt u de mening met de leden van de SP-fractie dat klimaat- en milieumaatregelen wettelijk zijn vastgesteld en sowieso genomen moeten worden, los van belemmerende factoren? Zo nee, waarom niet?
5. Kunt u uitleggen waarom rendabiliteit van bedrijven voorrang heeft op maatregelen ten behoeve van het klimaat en het milieu?

De inzet van dit kabinet blijft dat bedrijven in Nederland kunnen verduurzamen, een toekomst kunnen hebben en concurrerend kunnen zijn. Hiermee wordt voorkomen dat elders op de wereld vanwege productieverplaatsing uit Nederland dezelfde of zelfs een grotere vervuiling optreedt.⁸

⁴ Klimaatakkoord.nl, 28 juni 2019: [Klimaatakkoord | Publicatie | Klimaatakkoord](#).

⁵ SER.nl, september 2013: [Energieakkoord voor duurzame groei](#).

⁶ CBS.nl, 12 maart 2025: [Dalende uitstoot broeikasgassen vlakkt af in 2024 | CBS](#).

⁷ Pbl.nl, 6 maart 2025: [Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025 | Planbureau voor de Leefomgeving](#).

⁸ Kamerstukken I 2024-2025, 29 826 / 32 813, F.

datum 29 april 2025

ons kenmerk 176855.01U

blad 3

6. De leden van de SP-fractie vragen welke morele bijdrage deze bedrijven leveren aan onze samenleving als het gaat om het versterken en verbeteren van onze leefomgeving in relatie tot het dreigement te verhuizen naar het buitenland.
7. Kunt u aangeven welke bedrijven dit betreft, hoeveel winst deze bedrijven jaarlijks maken en hoeveel daarvan wordt geïnvesteerd in verduurzaming van de bedrijfsvoering?
8. Kunt u aangeven aan welke ondersteuningsmaatregelen wordt gedacht, hoeveel middelen deze regering bereid is hiervoor in te zetten en in welke verhouding deze inspanning mag staan in relatie tot omzet, winst en eigen inspanning van deze bedrijven?
9. De leden van de SP-fractie vragen welke mogelijkheden er voor bedrijven zijn om, gezien de Europese regelgeving rond klimaat en milieu, binnen de EU te verhuizen en betekent dit niet dat bedrijven genoodzaakt zullen zijn te verhuizen naar landen buiten de EU?
10. De leden van de SP-fractie delen de mening van de minister dat met maatwerk aanpak bij veel bedrijven de CO₂-reductiedoelen kunnen worden gehaald. Kunt u aangeven wanneer een bedrijf hiervoor in aanmerking komt? Betreft dit tot nu toe uitsluitend incidentele subsidies of zijn er ook andere meer structurelere regeling en welke voorwaarden gelden voor deze bedrijven als uiteindelijk het verdienmodel weer op orde is gebracht?

Voor het maken van maatwerkafspraken met de Afvalverbrandingsinstallaties (AVI's) is in het Meerjarenprogramma Klimaatfonds € 222 miljoen gereserveerd.⁹

11. De leden van de SP-fractie vragen welke substantiële bijdrage aan de CO₂-reductie met deze 222 miljoen wordt bereikt en of deze middelen inmiddels al worden ingezet. Zo ja, met welk resultaat?
12. Kunt u aangeven met welke AVI's reeds maatwerkafspraken zijn gemaakt en op welke termijn deze zullen worden uitgevoerd?
13. Kunt u aangeven of de genoemde 222 miljoen uitsluitend voor de AVI's bestemd zijn, of betreft dit het gehele budget van het klimaatfonds? Deze leden ontvangen hiervan graag een overzicht.

De gesprekken met de betrokken bedrijven, de clusterorganisatie, clusterregisseur en de provincie Limburg hebben voor het industriecluster Chemelot inmiddels een paar concrete projecten opgeleverd.¹⁰

14. De leden van de SP-fractie vragen welke concrete projecten hier worden bedoeld en tot welk resultaat dit heeft geleid in relatie tot de voor Chemelot gestelde doelen als het gaat om de transitie?
15. De leden van de SP-fractie vragen tevens welke invloed de stikstofproblematiek en de uitspraak van de Raad van State van 18 december 2024¹¹ heeft op de uitvoerbaarheid van de verschillende projecten. Hoeveel projecten liggen hierdoor stil en welke gevolgen heeft dit voor de subsidieaanvragen?
16. Kunt u aangeven op welke wijze de uitstoot door zeeschepen wordt meegenomen als het gaat om projecten ter verduurzaming van deze sector?

Vragen en opmerkingen van het lid van de 50PLUS-fractie

In antwoord op vragen van de BBB-fractie, antwoordt de regering op pagina 10 *"Zo is het EU-ETS handelssysteem zo ingericht dat bedrijven die moeilijker kunnen verduurzamen uitstootrechten kunnen kopen bij bedrijven die makkelijker verduurzamen"*.¹²

1. Kent de nationale CO₂-heffing voor de industrie ook een systematiek waarbij bedrijven die moeilijker kunnen verduurzamen uitstootrechten kunnen kopen bij bedrijven die makkelijker

⁹ Kamerstukken II 2024-2025, 32813, 1412.

¹⁰ Kamerstukken I 2024-2025, 29 826 / 32 813, F.

¹¹ ECLI:NL:RVS:2024:4923 en ECLI:NL:RVS:2024:4909.

¹² Kamerstukken I 2024-2025, 29 826 / 32 813, E.

datum 29 april 2025

ons kenmerk 176855.01U

blad 4

verduurzamen, of geldt dat alleen voor het EU-ETS systeem, zo vraagt het lid van de **50PLUS**-fractie.

2. Indien dit niet het geval is, dan concludeert dit lid dat de nationale CO2-heffing behalve een extra financiële last, vooral ook minder flexibel is voor de bedrijfsvoering van industriële ondernemingen, dan het *EU Emissions Trading System* (EU ETS). Klopt dat?
3. Een extra verhoging van het EU ETS, in plaats van de nationale CO2-heffing, is dan toch minder schadelijk voor de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven dan de huidige situatie met een aparte nationale CO2-heffing?

Nederland kent een nationale CO2-heffing.

4. Is er ook een nationale kop (of vergelijkbare systematiek) ten aanzien van Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)?
5. Indien dit er niet is, dan concludeert dit lid dat de nationale CO2-heffing per opgehaalde euro schadelijker is voor de Nederlandse concurrentiepositie dan het EU ETS, omdat er voor het deel van de nationale CO2-heffing geen correctie aan de grens plaatsvindt voor (vervuilende) buitenlandse concurrenten. Deelt u deze zienswijze en zo nee, waarom niet?
6. Bent u bekend met actuele signalen dat handelspartners kritiek hebben op het CBAM¹³ en dat Amerikaanse onderhandelaars willen dat de EU het CBAM helemaal schrapt voor Amerikaanse bedrijven?¹⁴
7. Kunt u aangeven wat de gevolgen zijn voor de concurrentiepositie van Europese industriële bedrijven als het ETS wordt voortgezet zonder CBAM?
8. Houdt u er rekening mee dat CBAM onderdeel is of kan worden van de actuele onderhandelingen met de Verenigde Staten over handelskwesties?
9. Houdt u er rekening mee dat nationale CO2-heffingen moeten verdwijnen als gevolg van de actuele onderhandelingen met de Verenigde Staten over handelskwesties? Kan dit volgens u op tafel komen en bent u dan bereid om hierover te onderhandelen?
10. Is het EU ETS (incl. het huidige ingroeipad) überhaupt wel houdbaar zonder CBAM?
11. Het lid van de 50PLUS-fractie is van mening dat als de nationale CO2-heffing geen systematiek kent waarbij verschillende typen bedrijven uitstootrechten kunnen inkopen en verkopen en er tevens geen sprake is van een 'carbon border adjustment mechanism', de nationale CO2-heffing geen verfijnd beleidsinstrument is in vergelijking met het EU ETS. Deelt u deze mening en zo nee, waarom niet?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze bij voorkeur binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

S.M. Kluit

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

¹³ https://www.hinrichfoundation.com/research/wp/sustainable/gaps-in-cbam-and-the-eu-net-zero-strategy/?utm_source=twitter&utm_medium=social-organic&utm_campaign=wp-oger-assessing-the-gaps-in-cbam&utm_content=20250422-static.

¹⁴ <https://taxnews.ey.com/news/2025-0814-eu-united-states-to-impose-reciprocal-tariffs-on-goods-originating-from-the-european-union>.